ពន្លឺពុទ្ធធម៌រះនៅទិសខាងលិច

ព្រះពុទ្ធធម៌បានផ្សព្វផ្សាយទៅគ្រប់ទិសទីទៅហើយ បុគ្គលណាក៏ដោយ គ្រួសារណាក៏ដោយ ប្រទេសណាក៏*ដោយដែលមានសន្តិភាព មានមេត្តាករុណាធម៌ មានខន្តិធម៌ និង អហឹង្សធម៌* មានន័យថាបុគ្គលនោះ ក្រុមគ្រួសារនោះ ប្រទេសនោះមានព្រះពុទ្ធធម៌ជាត្រីវិស័យសំរាប់ពួកគេ ។

ព្រះពុទ្ធធម៌ តាមន័យដើមរបស់វានិងតាមគោលបំណងនៃការប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គ គឺមិនមែនមានន័យថា ទាល់តែបុគ្គលជាពុទ្ធសាសនិកជនទើបហៅថាអ្នកមានពុទ្ធធម៌នៅក្នុងបេះដូងនោះទេ ទោះបីអ្នកជាបុគ្គលមានជំនឿបែបណា មានពណ៌សំបុរនិងភាសាបែបណា តែអ្នកជាបុគ្គលដែលជឿបុណ្យជឿបាប ជឿទៅលើកម្ម ជឿទៅផលនៃកម្ម ជឿថាមានកម្មជារបស់ខ្លួន ជឿទៅលើហេតុផល ងាយនិយាយគ្នា ស្តាប់គ្នាបានតាមភាសារបស់មនុស្ស បុគ្គលនោះមានឈ្មោះថា មាន**ព្រះពុទ្ធធម៌នៅក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន** ។

ជាក់ស្តែងនៅប្រទេសលោកខាងលិច ដែលមានការរីកចំរើនខ្លាំងខាងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សេដ្ឋកិច្ច និងភាពទាន់សម័យនៃគ្រឿងឧបភោគបរិភោគ គេទាំងអស់គ្នានោះមិនថាឡើយជាមនុស្សឬសត្វទេ ហាក់ដូចជាមានសីល មានធម៌អាថ៌នៅក្នុងខ្លួនជាប់ជានិច្ច។

ប្រជាជនស្រុកគេភាគច្រើនទាំងក្មេង ទាំងចាស់ មានភាពថ្លៃថ្នូរ ចេះគោរពគ្នាទៅវិញទៅមក មានភាពស្មោះត្រង់ កាយវិការអោនលំទោន ពាក្យសំដីមានរាក់មានរៅ ចេះថ្លឹងថ្លែងអ្វីគួរនិយាយអ្វីមិនគួរនិយាយ និងមានមេត្តាករុណាចំពោះសត្វធាតុទាំងឡាយ។ ចំណែកក្មេងៗទាំងឡាយចេះស្រឡាញ់សត្វដូចស្រឡាញ់ជីវិតរបស់ខ្លួនដូច្នោះឯង។ នេះសបញ្ជាក់នូវការប្រកាន់ខ្ជាប់ខ្ជួននូវសីលប្រាំតាំងពីវ័យកុមារភាពមកម្លេះ ។

ចំណែកសត្វវិញ ជាពិសេសគឺសត្វឆ្កែនិងឆ្មា មិនដែលឃើញមានជំលោះដេញខាំឈ្លោះប្រកែកគ្នាទេ។ រវាងឆ្កែនឹងឆ្កែក៏មានមិត្តភាពល្អចំពោះគ្នាទៅវិញទៅមក រវាងឆ្មានិងឆ្មាក៏ដូចគ្នា ហើយរវាងឆ្កែនិងឆ្មាក៏ដូចគ្នា ។

បើយើងធ្វើដំណើរទៅក្នុងចំណោមហ្វូងមហាជន នៅតាមសាលារៀនក្តី មន្ទីរពេទ្យក្តី មន្ទីររាជការសាធារណៈ និងការិល័យផ្សេងៗក្តី ការនិយាយពីព្រះពុទ្ធឬប៊ុតដា(**Buddha**) ដែលប្រែថាអ្នកត្រាស់ដឹង មានភាពទូលំទូលាយ ហើយក៏មិនមានមន្ទិលគ្នាន់គ្នេរអ្វីឡើយ។ ព្រោះគួរកត់សំគាល់ថា នៅប្រទេសសេរីនៃលោកខាងលិចទាំងឡាយ ការនិយាយពីអាទិទេព ឬហ្គត់(**God**) មិនសមរម្យនៅតាមតំបន់សាធារណៈទេ។ ជាពាក្យមួយដែលហាក់ដូចជាមានឥទ្ធិពលអាក្រក់សំរាប់សាធារណជនទូទៅ ជាពិសេសប្រទេសដែលមានភាពជាពហុវប្បធម៌ចំរុះទៅដោយជាតិសាសន៍និងជំនឿផ្សេងៗ(**multiculturalism or cosmopolitism**)។

ទាំងអស់នេះគឺជីវិតរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ ដែលគេទាំងអស់គ្នានោះហាក់បីដូចជាមានគោលពុទ្ធធម៌នៅពេញក្រអៅបេះដូងរបស់ពួកគេ ។

ចំណែករឿងនយោបាយវិញ ប្រទេសទាំងអស់នោះបដិបត្តិដោយយកច្បាប់ជាធំ។ មន្ត្រីរាជការ នគរបាល យោធា នាយករដ្ឋមន្ត្រី និងប្រធានាធិបតេយ្យ គ្រាន់តែជាអ្នកបំរើប្រជាជនតែប៉ុណ្ណោះ។ ពេលធ្វើដំណើរទៅសួរសុខទុក្ខប្រជាជន ឬទៅចូលពិធីបុណ្យណាមួយៗ មិនចាំបាច់មានអង្គរក្សច្រើនស្តាំ កំរាលព្រំអ្វីទេ។ ជីវិតរបស់ពួកគេទាំងអស់នោះគឺសាមញ្ញជាងប្រជាជនធម្មតាទៅទៀត។ ការបដិបត្តិដូចនេះ គឺជាគោលការណ៍នៃពុទ្ធធម៌ ដែលព្រះពុទ្ធអង្គបានគូសវាស់និងដាក់គោលដៅដូច្នោះ ។

ចំណែករឿងសេដ្ឋកិច្ចវិញ ប្រទេសទាំងអស់នោះបដិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចបែបតំរូវការភាពចាំបាច់ដូចព្រះពុទ្ធសាសនាដែរ។ គឺការមានបច្ច័យបួនប្រើប្រាស់គ្រប់គ្រាន់ **ដូចជាសំលៀកបំពាក់ ម្ហូបអាហារអនាម័យ ផ្ទះសំបែងរស់នៅសមរម្យ និងថ្នាំរក្សាព្យាបាល** ត្រូវតែរកមកជូនប្រជាជនឲ្យបាន។ ហើយសល់ពីនេះ ដូចជាឡាន វិលឡា មាសពេជ្រកែវកង វត្ថុទាន់សម័យ

ឬវត្ថុមានតំលៃផ្សេងៗទៀត ទុកឲ្យបុគ្គលម្នាក់ៗ គេខិតខំស្វែងរកដោយខ្លួនគេចុះ។ នេះជាសេដ្ឋកិច្ចមូលដ្ឋាន ឬ ភាពចាំបាច់របស់ជីវិតដែលព្រះពុទ្ធអង្គបានរៀបចំឡើង ហើយរដ្ឋបុរាណផ្សេងៗនៅសម័យនោះបានយកទៅបដិបត្តិថែមទៀតផង។ សព្វថ្ងៃប្រទេសក្នុងពិភពលោកទាំងឡាយបានកំពុងអនុវត្តទ្រឹស្តីសេដ្ឋកិច្ចបែបបច្ច័យបួនតាមទ្រឹស្តីព្រះពុទ្ធសាសនានេះ។